

Reactie op voorgenomen wetswijziging Jeugdwet ‘wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’.

Volgens u is een aanpassing van wetgeving nodig om randvoorwaarden te verbeteren opdat de nodige zorg voor jeugdigen altijd tijdig beschikbaar is. U wilt dat doen door het versterken van opdrachtgeverschap van gemeenten door regionale samenwerking, versterken van de toegang tot jeugdhulp, versterken van het opdrachtnemerschap en goed bestuur van aanbieders, en het versterken van inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen.

Dit wetsvoorstel beoogt oplossingen te vinden voor de grote knelpunten in de uitvoering van het jeugdstelsel, met als meest urgente het gebrek aan passende jeugdhulpvoorzieningen.

Met de doelstellingen zijn wij het eens, wij denken echter niet dat deze wetswijziging voor de gewenste oplossingen gaat zorgen. De wijzigingen in de jeugdwet gaan vooral over de structuur, waar de discussie wat ons betreft zou moeten gaan over het bereiken van inhoudelijke doelen en het oplossen van inhoudelijke knelpunten. Onze reactie op de voorgenomen wetswijziging treft u hieronder aan en zal puntsgewijs ingaan op de onderwerpen zoals opgenomen in de opbouw in de memorie van toelichting op de wet:

- Versterken van de regionale samenwerking
- Het versterken van de toegang tot jeugdhulp
- Governance van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen
- Versterken inzicht in en toezicht op de beschikbaarheid van zorg voor jeugdigen
- Overige aspecten van het wetsvoorstel
- Financiële gevolgen

Versterken van de regionale samenwerking

De jeugdregio Kop van Noord-Holland bestaat uit de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel. Wij doen veel zaken gezamenlijk, maar er is binnen onze jeugdregio ook een verschil van aanpak. Dit zie je terug in zowel de toegang als de inkoop. De bedoeling is uiteraard hetzelfde (we vinden elkaar bijvoorbeeld probleemloos in het regionale transitieplan) alleen de wijze waarop onze wijkteams en de inkoop van zorg zijn geregeld, verschilt. Hieronder een kort overzicht hiervan.

Den Helder, Schagen, Texel	Hollands Kroon
Bovenregionale samenwerking voor inkoop specialistische jeugdzorg, zoals Jeugdzorg+ en Jeugdbescherming/jeugdreclassering	
Werken samen in Transitieplan, wisselen informatie uit op inkoopniveau	
Kopen zorg gezamenlijk in	Werkt met één preferente partner
Gezamenlijke inkoopstrategie, opgesteld met betrokkenheid van aanbieders	Specialistische zorg wordt ingekocht door deze partner
Ieder eigen wijk- of sociale teams	Passende oplossingen zo dichtbij mogelijk en/of samen met lokale wijkteam

De specialistische jeugdhulpvormen waarover in het wetsvoorstel wordt gesproken hebben de gemeenten in de Kop van Noord-Holland (boven)regionaal ingekocht, waardoor er voor ons niet veel hoeft te veranderen. U wilt echter de regionale samenwerking versterken door middel van deze wetswijziging. Naar onze mening zit daar het probleem niet in onze regio. Daarom geven we in de reactie aan waarmee u ons wel kunt helpen met betrekking tot dit thema:

- Het behouden van vrijheid en de ruimte om jeugdhulp op eigen wijze te organiseren. In uw wetsvoorstel is het onduidelijk of de indeling van de huidige regio's (op termijn) gewijzigd gaan worden en indien dit het geval is hoe dit er dan uit gaat zien. Het is belangrijk als bestuur dicht bij de praktijk te blijven (doen wat nodig is!) en samen met zorgpartners oplossingen te zoeken die dicht bij de lokale wijkteams (en tevens toegang) werken. We willen zowel lokaal als regionaal

slagkracht en flexibiliteit bewaren en de verschillende onderdelen van onze taken op dat niveau uitvoeren dat daar het beste bij past. Als voorbeeld: de toegang en wijkteams lokaal, inkoop van specialistische, weinig voorkomende zorg (boven)regionaal.

- Wat ons betreft kan worden volstaan met de uitvoering van de Norm van verantwoord Opmachtgeverschap, tenzij een regiovisie een instrument wordt waarmee we meer af kunnen dwingen. Resultaten van de uitvoering van de Norm borgen in wetgeving kan nodig zijn, maar dan zullen we wel eerst de resultaten moeten hebben. Dus de wetwijziging komt voor nu te snel. Zeker als u de norm na 1 jaar eerst wilt evalueren en dan de wet daar wellicht weer op zult aanpassen.

We ondersteunen het opstellen van een regiovisie aanvullend op lokaal beleid wél, als het een instrument wordt waarmee we meer 'af kunnen dwingen' bij tweedelijns zorgaanbieders en externe verwijzers. Wij ervaren momenteel dat de tweedelijns zorg nog vaak traditioneel denkt en dat andere uitvoeringsvarianten moeilijk bespreekbaar zijn. Kan een regiovisie ons helpen de tweede lijn te helpen transformeren? Daar waar de tweedelijns onze visie wel onderschrijft, signaleren we dat ze moeite hebben te transformeren. Begrijpelijk ook. We vragen instellingen om een deel van hun bedrijfsvoering om te buigen, bijvoorbeeld door behandelaars lokaal in of nabij wijkteams actief te laten zijn en niet alleen binnen hun eigen organisatie. We vragen ze ook om flexibel te zijn in op- en afschalen van zorg: lokaal en dichtbij wat kan en pas regionaal en intramuraal, als het echt niet anders kan. Financieel gezien vraag je de tweedelijns om omzetsparing en om met een lege portemonnee te reorganiseren. Het kan hierbij helpen hiervoor de juiste financiële randvoorwaarden in te vullen. Zie hiervoor verder het punt financiële gevolgen.

Ook de toegang met externe verwijzers blijft onveranderd. We hebben de toegang goed georganiseerd, maar een groot deel van de verwijzingen wordt gedaan door externe verwijzers en meestal direct naar hoog specialistische zorg. Daar zit een belangrijk financieel knelpunt. In deze wetwijziging zien we geen 'verplichting' voor de externe verwijzers. Er zijn wellicht twee richtingen te verkennen: ofwel borgen dat ook externe verwijzers naar het wijkteam moeten verwijzen ofwel borgen dat de tweedelijns zorg niet eerder gaat handelen dan dat een verwijzing met het wijkteam is besproken. Juist om die samenwerking beter tot stand te brengen en integrale zorg voor onze inwoners te verzorgen.

Beiden kunnen we nu niet afdwingen, maar het zou ons wel degelijk helpen als een regiovisie dit mogelijk maakt (dit raakt Art. 2.3.1).

- We willen ruimte om voor vraagstukken oplossingen te organiseren, op de schaal die daarvoor het meest passend is. Bovendien is hetgeen we nu gezien hebben erg aanbodgericht, terwijl we juist met elkaar proberen te denken vanuit de vraag. We kunnen ons voorstellen dat u nastreeft dat een bepaalde 'basisinfrastructuur' overeind blijft, dat streven we zelf ook na, maar dan wel vanuit de insteek van behoud van specialisme. Door nu (boven)regionale contractering als oplossing te kiezen legt u de nadruk op regionale afstemming, in plaats van lokale keuzevrijheid om vormen van jeugdhulp dichtbij, of in het wijkteam te organiseren. Bij of krachtens AMvB te bepalen welke vormen van jeugdhulp regionaal moeten is vaag, zorgt voor bureaucratie en geeft momenteel weinig houvast voor onze transitieopdracht. We vragen ons ook af hoe dit zich verhoudt tot de landelijke inkoop van specialistische zorg. Hierover zouden we graag duidelijkheid zien. Dit op deze manier wettelijk vastleggen helpt ons niet (dit raakt Art.2.3.3).
- Laat de keuze voor de wijze van regionale samenwerking dus vrij voor gemeenten en leg deze niet verplicht op als GR in de jeugdwet. Het verplicht aangaan van een gemeenschappelijke regeling heeft geen meerwaarde of verzekering van beter samenwerken. Goed samenwerken kan ook zonder een gemeenschappelijke regeling een succes zijn, mits je gezamenlijk goede afspraken maakt en elkaar vindt in de visie. Een GR zorgt voor gemeenten voor extra administratieve lasten, gemeenteraden komen verder op afstand te staan en krijgen minder grip en inzicht in wat er

allemaal speelt in het jeugddomein. Daarmee lijkt de bureaucratie alleen maar groter te worden. Wij herkennen ons niet in uw beschrijving in de Memorie van Toelichting. In een goede netwerksamenwerking met heldere afspraken en duidelijke kaders kunnen we sneller, meer en betere resultaten bereiken dan onder een zwaar opgetuigde 'verplichte' GR. In onze regio zien we niet dat een GR bijdraagt aan het gezamenlijk op zoek gaan naar oplossingen voor vraagstukken. Daarnaast hebben de achttien gemeenten de gespecialiseerde jeugdhulp bovenregionaal ingekocht en zijn er samenwerkingsafspraken over gemaakt. De inkoopcontracten van de gemeenten zijn onderling gelijk aan elkaar en ook het contractmanagement is bovenregionaal georganiseerd. Dit kan dus ook zonder GR.

Het versterken van de toegang tot jeugdhulp

Het is niet wenselijk om met een AMvB gemeenten te verplichten een toegangsplan op te stellen om de vijf basisfuncties van lokale teams te borgen. De vijf basisfuncties zijn lokaal goed georganiseerd in onze regio. Los van het gegeven dat er getornd wordt aan de lokale autonomie van gemeenten over hoe zij uitvoering geeft aan haar taken, zorgt een toegangsplan daarnaast niet automatisch voor borging van werkwijzen en werkprocessen. De uitvoering hoort thuis bij de lokale gemeenten en is een verantwoordelijkheid van het college. Daar mogen best kaders voor zijn maar een apart toegangsplan verplichten wordt een papieren tijger die niet iets toevoegt aan de daadwerkelijke uitvoeringspraktijk. Als u hiervoor wel kaders wilt stellen, stel dan een kader waarbij gegarandeerd is dat de hele toegang ook daadwerkelijk via ons gaat in verband met de hierboven beschreven problematiek met betrekking tot de externe verwijzers.

Governance van jeughulpaanbieders en gecertificeerde instellingen

Governance kan helpen als er misstanden zijn. Maar misstanden zijn geen goede aanleiding voor een wetswijziging. Pak de misstanden dan aan! En als de governance niet op orde komt? Wat dan? De praktijk heeft laten zien dat het in onze regio nog lastig is om de ene aanbieder in te ruilen voor een andere.

Wat wij als gemeenten nodig hebben is een transparante en tijdige verantwoording van geleverde zorg. Er valt niet te sturen als onze zorgpartners tot enkele jaren na geleverde zorg nog facturen mogen indienen. Wij bevelen aan wettelijk te organiseren dat zorgpartners hier geen jaren de tijd voor hebben.

Behandelaren moeten vooral bezig zijn met behandelen. Door op deze manier de governance zwaar aan te zetten voorzien wij groei van overhead (en dus hogere tarieven) en een reflex waarbij behandelaren geconfronteerd zullen worden met een enorme papierwinkel. Op deze manier zorg je voor minder transformatie en meer administratie.

Versterken inzicht in en toezicht op de beschikbaarheid van zorg voor jeugdigen

Waarom deze taak neerleggen bij de Nza alleen omdat zij als zelfstandig bestuursorgaan (zbo) afstand heeft tot de minister en daarmee onafhankelijk is? Is ook nagedacht om de Jeugdautoriteit anders in te richten zodat het wel een zbo met genoemde bevoegdheden kan zijn? Dan is er één jeugdautoriteit die het hele jeugdhulp domein integraal onder zich heeft.

Overige aspecten van het wetsvoorstel

De Kop van NH voert gezamenlijk al een aantal acties uit als het gaat om het beschikbaar houden van jeugdhulpfuncties en het verlagen van administratieve lasten. Deze komen al overeen met de Norm van Opdrachtgeverschap en daarmee ook grotendeels met de voorgestelde wetswijzigingen voor verminderen van administratieve lasten. Zo werkt de regio NHN al met accounthoudende regio's, treedt op bestuurlijk niveau de wethouder van Hollands Kroon op als vertegenwoordiger van de Kop van NH bij het BJ42 overleg en maken we gebruik van landelijke administratieprotocollen en Ijw-codes.

Financiële gevolgen

De regering verwacht dat de kosten lager zullen worden door dit wetsvoorstel. Er zullen volgens ons andere kosten voor in de plaats komen. Een GR met aparte bedrijfsvoeringsorganisatie zal eerder zorgen voor een

toename van de lasten. Wij willen echter uit de wurggreep van financiën die wij momenteel ervaren. Wij willen met alle zorgpartners een omgeving creëren om te gaan transformeren.

De wetswijziging is tegenstrijdig. U zegt dat wij moeten transformeren, maar haalt tegelijkertijd de teugels aan. Omdat niet alle gemeenten en jeugdregio's zich houden aan de al geldende jeugdwet wordt de wet gewijzigd. U zou ook de huidige wet art 2.8 kunnen gaan handhaven in plaats van de gemeenten en regio's waar een en ander wel behoorlijk goed is geregeld extra werk, lasten en daarmee extra kosten op te leggen. Ons voorstel is om 2.8 te laten vervallen en een nieuwe paragraaf 2.2 in te stellen.

Gemeenten (in de Kop) spannen zich maximaal in om te transformeren. Knelpunten daarbij hebben we geschetst. Een laatste knelpunt willen we niet onbenoemd laten. Hoe komen we tot één overheid? Als Rijk bent u stelselverantwoordelijke en dient u in onze ogen werkbare voorwaarden te faciliteren. Ook in financiële zin. Zelfs als we bovengenoemde knelpunten hebben opgelost, dan zal er een grens zijn aan wat gemeenten, verwijzers en zorgaanbieders met elkaar kunnen oplossen. We verwachten dat het Rijk ook financieel verantwoordelijkheid neemt om de transformatie in een financieel gezond klimaat verder vorm te geven. Als bovengenoemde knelpunten worden opgelost, dan vinden we het zelfs redelijk als daar voorwaarden aan worden verbonden. Als knelpunten niet worden opgelost en transformatie daarmee niet verder komt, dan verwachten wij dat u de totale autonome groei van zorg voor uw rekening neemt.

Door dit wetsvoorstel voor te leggen in een internetconsultatie geeft u aan uw wetsvoorstel graag te willen verbeteren en te willen komen tot een door zoveel mogelijk partijen gedragen voorstel. Dat waarderen wij, en we gaan er vanuit dat het aangepaste voorstel na alle input beter zal aansluiten bij wat alle partijen in het jeugdstelsel nodig hebben om de juiste zorg voor onze jeugdigen te kunnen bieden en verbeteren.